Fimmtudaginn 18. desember 1997.

Nr. 325/1996. **Björn Jónasson**
(sjálfur)
gegn
íslenska ríkinu
(Guðrún Margrét Árnadóttir hrl.)

Opinberir starfsmenn. Ráðningarsamningur. Skaðabætur. Skriflega flutt mál.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Haraldur Henrysson, Arnljótur Björnsson og Garðar Gíslason.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 23. ágúst 1996 og krefst þess aðallega, að stefndi verði dæmdur til að greiða sér 24.176.300 krónur ásamt nánar tilgreindum ársvöxtum frá 1. janúar 1989 til 1. september 1994, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Til vara krefur hann stefnda um greiðslu á 21.102.300 krónum með nánar tilgreindum ársvöxtum frá 1. janúar 1993 til 1. september 1994, en dráttarvöxtum samkvæmt nefndum lögum frá þeim degi til greiðsludags. Til þrautavara krefst áfrýjandi annarrar lægri fjárhæðar að mati Hæstaréttar. Áfrýjandi krefst enn fremur málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst aðallega staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti. Til vara krefst hann þess, að stefnukröfur verði lækkaðar og að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti verði felldur niður.

Málið var flutt skriflega eftir ákvörðun Hæstaréttar, sbr. 3. mgr. 161. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Samkvæmt ráðningarsamningi, sem undirritaður var í september 1974 af Jakobi Björnssyni fyrir hönd Orkustofnunar og áfrýjanda, var hann ráðinn jarðfræðingur hjá stofnuninni frá fyrsta degi þess mánaðar. Segir í samningnum, að ráðningu ljúki sjálfkrafa 31. janúar 1976. Einnig liggur fyrir ráðningarsamningur, undirritaður 6. janúar 1977, þar sem segir, að ráðningu áfrýjanda hjá stofnuninni ljúki sjálfkrafa 31. janúar 1978. Á samninginn hefur síðar verið skrifað eftirfarandi: „Breytt 78 02 20, staðan er heimiluð.“

Svo sem fram kemur í héraðsdómi, var áfrýjanda sagt upp starfi hjá Orkustofnun 29. september 1987 með þriggja mánaða fyrirvara. Lét hann af störfum 31. desember það ár. Honum voru greidd biðlaun í tólf mánuði samkvæmt 14. gr. laga nr. 38/1954 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins á þeim grundvelli, að staðan hefði verið lögð niður. Í október 1988 höfðaði áfrýjandi mál gegn stefnda. Krafðist hann í fyrsta lagi greiðslu vegna ótekins orlofs. Í öðru lagi gerði áfrýjandi kröfu vegna biðlauna, þannig, að hann fengi greitt fyrir fasta yfirvinnu á tólf mánaða biðlaunatíma ásamt orlofsfé af þeirri yfirvinnu. Lauk málinu með sátt 29. apríl 1992. Í henni segir meðal annars, að aðilar séu sammála um að ljúka bæjarþingsmálinu „og öllum kröfum stefnanda vegna starfsloka sinna hjá Orkustofnun“ með greiðslum þeim, sem nánar greindi, en þær námu alls 370.319 krónum auk tiltekinna dráttarvaxta og málskostnaðar.

Í máli þessu, sem þingfest var 1. september 1994, heldur áfrýjandi því fram, að í mars 1990 hafi hann frétt, að staða sín hjá Orkustofnun hefði ekki verið lögð niður, heldur hefðu aðrir verið ráðnir í hana og stöður annarra manna, sem sagt var upp störfum hjá stofnuninni á sama tíma og áfrýjanda. Telur hann sig eiga bótakröfu vegna saknæmrar og ólögmætrar uppsagnar, og er kröfugerð hans og málsástæðum nánar lýst í héraðsdómi.

Óumdeilt er, að áfrýjandi tók við úr hendi stefnda greiðslum, sem samið var um með dómsáttinni 29. apríl 1992. Þótt hann teldi sig þegar árið 1990 hafa upplýsingar þess efnis, að starfslok sín yrðu rakin til ólögmætrar háttsemi af hálfu stefnda, tók hann fyrirvaralaust við greiðslu samkvæmt sáttinni 1992. Þegar af þeirri ástæðu þykir hann ekki geta gert frekari kröfur á grundvelli þess, að ráðningarsamningi hafi verið slitið með ólögmætum hætti. Verður stefndi því sýknaður af aðalkröfu áfrýjanda.

Varakrafa áfrýjanda styðst við 14. gr. laga nr. 38/1954. Telur hann sig hafa átt að fá einhverja þá stöðu, sem hann sótti um, eftir að hann lét af störfum hjá Orkustofnun. Hafi hann að öðru jöfnu átt að sitja fyrir um starf, er kynni að losna í þjónustu ríkisins. Hafi stefndi brotið gegn lögvörðum rétti hans samkvæmt fyrrnefndri lagagrein, og sé stefndi því skaðabótaskyldur. Áfrýjandi heldur því einnig fram, að staða sín hjá Orkustofnun hafi í reynd verið stofnuð aftur og veitt öðrum. Eigi hann bótarétt á hendur stefnda vegna

þess, að fram hjá sér hafi verið gengið andstætt reglu í 2. mgr. 14. gr. laga nr. 38/1954.

Lögð hafa verið fram bréf til áfrýjanda, er sýna, að hann fékk ekki ýmsar stöður í stjórnsýslunni, sem hann sótti um. Hins vegar liggja ekki fyrir gögn, til þess að unnt sé að taka afstöðu til þess, hvort brotinn hafi verið réttur á áfrýjanda, þegar stöður þessar voru veittar. Áfrýjandi sótti ekki um störf, sem auglýst voru hjá Orkustofnun í dagblöðum og Lögbirtingablaði á þeim tíma, sem hér skiptir máli. Þykir mjög skorta á, að áfrýjandi hafi sýnt fram á, að hann eigi bótarétt á grundvelli 2. mgr. eða 3. mgr. 14. gr. laga nr. 38/1954. Er því ekki unnt að taka varakröfuna til greina. Sama á við um þrautavarakröfuna.

Verður því staðfest niðurstaða héraðsdóms um, að sýkna beri stefnda af öllum kröfum áfrýjanda.

Áfrýjandi greiði stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, svo sem nánar greinir í dómsorði.

Dómsorð:

Héraðsdómur skal vera óraskaður.

Áfrýjandi, Björn Jónasson, greiði stefnda, íslenska ríkinu, 50.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 24. maí 1996.

Mál þetta, sem dómtekið var 8. þ. m., var höfðað með stefnu, áritaðri um birtingu og þingfestri 1. september 1994.

Stefnandi er Björn Jónasson, kt. 300348-3359, Stórageröi 29, Reykjavík.

Stefndi er fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs.

Stefnandi krefst greiðslu skaðabóta, að fjárhæð 24.176.300 kr., með [nánar tilgreindum vöxtum].

Til vara krefst stefnandi skaðabóta, að fjárhæð 21.102.300 kr., með [nánar tilteknum vöxtum].

Til þrautavara er krafist annarrar lægri fjárhæðar að mati dómsins.

Loks krefst stefnandi málskostnaðar að viðbættum virðisaukaskatti af málflutningsþóknun, eins og málið væri ekki gjafsóknarmál. Stefnanda var veitt gjafsókn með bréfi dóms- og kirkjumálaráðuneytis 10. maí 1994.

Stefndi krefst sýknu og málskostnaðar úr hendi stefnanda, til vara, að kröfur verði lækkaðar og málskostnaður falli niður.

Mál þetta var dæmt í Héraðsdómi Reykjavíkur 31. mars 1995 af fulltrúa dómstjóra. Með dómi Hæstaréttar, upp kveðnum 12. september 1995, var hinn áfrýjaði dómur felldur úr gildi og öll meðferð málsins fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur, þar sem staða dómarafulltrúa fullnægði ekki grunnreglum stjórnarskrár um sjálfstæði dómsvaldsins.

Undirrituðum dómara var úthlutað málinu 2. október 1995.

Málavextir.

Í stefnu er því lýst, að stefnandi hafi verið ráðinn til starfa sem jarðfræðingur hjá Orkustofnun 1. júlí 1974 og ráðning hans þá verið tímabundin. Ráðning hafi síðan verið endurnýjuð með tímabundnum samningum þar til 20. febrúar 1978, að ráðning hans varð ótímabundin. Starfsheiti hans var deildarnáttúrufræðingur, og starfaði hann á þeirri deild Orkustofnunar, sem fyrst var nefnd raforkudeild, síðar vatnsorkudeild, en þeirri deild var skipt í fleiri undirdeildir. Voru launaseðlar Björns auðkenndir með heitinu mannvirkjafræði. Áður en Björn var ráðinn jarðfræðingur hjá Orkustofnun, hafði hann unnið þar í sumarvinnu frá árinu 1969 við ýmis störf og var ráðinn fastur starfsmaður frá 1. júlí 1974.

29. september 1987 var Birni sagt upp starfi miðað við starfslok 31. desember þ. á. Í uppsagnarbréfi er uppsögnin skýrð m. a. með orðunum „... að vegna fyrirsjáanlegs verulegs samdráttar í fjárveitingum...“. Í stefnu er því lýst, að samtímis Birni hafi 19 öðrum starfsmönnum, fastráðnum og lausráðnum, verið sagt upp. Við uppsagnirnar hafi verið fullyrt, að stöður þeirra, sem sagt var upp, væru þar með lagðar niður vegna samdráttar, og segir stefnandi, að sér hafi verið greidd biðlaun í tólf mánuði skv. 14. gr. laga nr. 38/1954. Rúmum tveimur árum síðar, kveðst stefnandi hafa komist að því, að staða sín hefði alls ekki verið lögð niður um áramótin 1987/1988. Lausráðnir starfsmenn hefðu verið ráðnir í þær stöður, sem losnuðu við uppsagnirnar. Þannig hafi um þessi sömu áramót verið fastráðnir sex jarðfræðingar, sem áður höfðu verið lausráðnir. Þessir jarðfræðingar hafi gengið í þau störf, sem stefnandi hefði ella unnið og kveðst vera fullfær til að vinna vegna þekkingar sinnar og reynslu.

Í stefnu er lýst verkefnum stefnanda á Orkustofnun og sagt, að þau hafi verið mjög fjölbreytt, falist í ýmiss konar kortlagningarverkefnum, mannvirkjarannsóknum fyrir vatnsorkuver, kjarnagreiningum, lektar- og dæluprófunum, jarðeðlisfræðilegum mælingum, jarðefnarannsóknum og fleira. Frá því er sagt, að störf stefnanda hafi verið síbreytileg frá mánuði til mánaðar, eins og hjá mörgum öðrum starfsmönnum Orkustofnunar, og sagt, að þeir hafi gegnt ýmsum störfum, en verið í sínum föstu stöðum eða stöðugildum.

Þá er sagt frá því í stefnu, að stefnandi hafi, eftir að honum var sagt upp, sótt sex sinnum um stöður hjá ríkinu, en alltaf verið synjað.

Eftir uppsögnina hafi stefnandi starfað fyrst um skeið hjá Ellert Skúlasyni hf., sem sé verktakafyrirtæki, síðan hjá verktakafyrirtækinu Krafttaki og aftur hjá Ellert Skúlasyni hf., en hafi frá árslokum 1991 verið meira og minna atvinnulaus. Þá hafi hann stundað nám við Endurmenntunarstofnun Háskóla Íslands og lokið því námi sumarið 1994.

Málsástæður og rökstuðningur stefnanda.

Stefnandi kveðst reisa aðalkröfu sína einkum á því, að uppsögn sín hafi verið ólögmæt. Staða sín hafi ekki verið lögð niður, eins og fullyrt hafi verið, heldur hafi annar starfsmaður, áður lausráðinn, verið ráðinn í hana. Stefnandi telur í þessu sambandi, að uppsagnarákvæði í ráðningarsamningi sínum breyti þessu ekki, þar sem slíkt ákvæði sé marklaust, eigi sér enga stoð í lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins nr. 38/1954. Telur stefnandi, að það geti ekki samræmst, að staða sé lögð niður, þannig, að skylt sé að greiða starfsmanni biðlaun í allt að tólf mánuði, en sé honum sagt upp, án þess að staða sé lögð niður, beri honum einungis þriggja mánaða uppsagnarfrestur. Því væri hægðarleikur fyrir ríkisstofnanir að komast hjá greiðslu biðlauna með því að segja starfsmönnum fyrst upp stöðum sínum með þriggja mánaða fyrirvara og leggja síðan stöður þeirra niður. Telur stefnandi, að þriggja mánaða uppsagnarfrestur geti því ekki gilt gagnvart þeim ríkisstarfsmönnum, sem ráðnir séu ótímabundið í stöður, heldur eigi þeir rétt til stöðunnar, þar til fullnægt sé einhverjum skilyrðum 4. gr. laga nr. 38/1954 til lausnar úr stöðunni.

Þá vísar stefnandi til þess, að hann hafi hafið störf fyrir 1. janúar 1975, án þess að um þriggja mánaða uppsagnarfrest væri samið. Kveðst hann miða skaðabótakröfu sína við það, að brotið hafi verið gegn rétti sínum með saknæmum og ólögmætum hætti, og beri stefnda því að bæta sér allt það tjón, sem af hafi hlotist. Þá vísar hann til þess, að yfirmaður Orkustofnunar hafi með aðgerðum sínum brotið gegn ákvæðum laga nr. 38/1954 og 139. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 með uppsögninni.

– – –

Varakröfu sína hefur stefnandi uppi miðað við, að dómurinn komist að þeirri niðurstöðu, að uppsögnin hafi verið lögmæt, en þá telur hann ríkissjóð samt sem áður bótaskyldan, þar sem stefnandi hafi átt að fá eitthvert þeirra starfa, sem hann sótti um eftir uppsögnina, þar sem hann átti að öðru jöfnu að hafa forgang til þeirra starfa, sbr. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 38/1954. Jafnframt hafi verið fastráðnir menn til Orkustofnunar. Þær stöður hafi ekki verið auglýstar, svo sem boðið sé í 5. gr. laganna. Þar sem ríkið

hafi brotið gegn lögum og rétti stefnanda skv. þessum ákvæðum, eigi hann rétt á skaðabótum úr hendi stefnda.

Skaðabótakrafan er miðuð við það, að í síðasta lagi í árslok 1992 hafi stefnandi átt að hafa fengið nýtt starf á vegum ríkisins, en þá voru fimm ár liðin frá uppsögn hans. Reiknar stefnandi varakröfu út með sama hætti og aðalkröfu, nema hvað þar er miðað við, að skaðabætur samsvari tekjutapi frá ársbyrjun 1993, þ. e. samtals 21.102.300 kr.

Vísar stefnandi í þessu sambandi bæði til umsókna sinna um störf og einnig til fastráðninga hjá Orkustofnun, sem gerst hafi án auglýsinga.

Málsástæður og rökstuðningur stefnda.

Stefndi gerir í fyrsta lagi þá athugasemd við málavaxtalýsingu stefnanda, að stefnandi hafi höfðað mál gegn ríkissjóði vegna starfsloka sinna 4. október 1988. Þar hafi hann krafist þess að fá ótekið orlof greitt með yfirvinnukaupi og að við orlofsuppgjörið yrði greitt hlutfall vegna fastrar yfirvinnu. Þá hafi hann krafist greiðslu fastrar yfirvinnu á biðlaunatímanum auk orlofs af þeirri yfirvinnu. Á sama tíma hafi sjö aðrir starfsmenn Orkustofnunar höfðað mál vegna starfsloka, og hafi orðið samkomulag um að reka þrjú mál sem fyrirmynd að niðurstöðu í hinum málunum. Hæstiréttur hafi dæmt þau mál 31. mars 1992 og 29. apríl s. á. verið gerð sátt í máli stefnanda. Með þeirri sátt hafi hann fengið ótekið orlof greitt með yfirvinnukaupi og fasta yfirvinnu og orlof á hana á biðlaunatímanum. Hann hafi síðan 1. september 1994 höfðað þetta mál á hendur ríkissjóði og enn haft uppi kröfur vegna starfslokanna hjá Orkustofnun 1987.

Stefndi mótmælir því, að uppsögn stefnanda hafi verið ólögmæt. Segir stefndi, að uppsögnin hafi verið fullkomlega lögmæt. Jafnframt hafi stefnandi með tómlæti sínu fyrirgert öllum rétti sínum til að hafa uppi kröfur vegna þessa nú.

Stefndi telur augljóst, að staðan hafi verið lögð niður. Greinilegt sé, að enginn hafi verið ráðinn í stöðu stefnanda, en mönnum hafi fækkað í deild þeirri, er stefnandi hafi starfað við. Vísar stefndi til bréfa Orkustofnunar, dags. 25. maí og 1. nóvember 1993, þar sem fram komi skýrlega, að ný sambærileg staða hafi ekki verið stofnuð, eftir að stefnanda var sagt upp störfum.

Þá bendir stefndi á, að stefnandi telji sig hafa fengið þær upplýsingar, sem hann reisi málsóknina á, rúmum tveimur árum áður en sátt í áðurgreindu ágreiningsmáli var gerð. Stefnandi hafi tekið athugasemdalaust við biðlaunagreiðslum vegna starfsloka sinna og greiðslum vegna sama samkvæmt dómsáttinni. Telur stefndi, að með þessu hafi stefnandi fallist á, að

staða sín hafi verið lögð niður, og fallið frá því að gera frekari kröfur vegna starfslokanna. Með þögn um þetta og athugasemdalausri viðtöku greiðslna hafi stefnandi með tómlæti, hvað sem öðru líði, firrt sig rétti til að hafa þessar kröfur uppi nú.

Þá bendir stefndi á, að stefnandi hafi ekki orðið fyrir neinu tjóni. Samkvæmt ráðningarsamningi hans hafi gagnkvæmur uppsagnarfrestur verið þrír mánuðir. Um hann hafi 4. gr. laga nr. 38/1954 ekki gilt, sbr. einnig lög nr. 97/1974. Heimilt hafi verið að segja stefnanda upp með þriggja mánaða uppsagnarfresti, án þess að nokkuð væri ólögmætt við uppsögnina. Stefnandi hafi ekki orðið fyrir neinu tjóni við það, að staða hans var lögð niður, hann hafi fremur hagnast á því, þar sem hann hafi fengið greidd biðlaun í tólf mánuði.

Gagnvart varakröfu stefnanda mótmælir stefndi því í fyrsta lagi, að í 3. mgr. 14. gr. felist skilyrðislaus forgangsréttur til allra starfa í þjónustu ríkisins. Telur stefndi, að ákvæðið beri að túlka svo, að það taki einungis til sambærilegrar stöðu við þá, sem lögð hafi verið niður. Í því felist, að ef tveir jafnhæfir umsækjendur séu um stöðu, skuli að öðru jöfnu sá ganga fyrir, sem 3. mgr. 14. gr. eigi við um. Stefndi bendir á, að á fimm ára tímabilinu hafi stefnandi sótt átta sinnum um stöður á vegum ríkisins. Hann telur ekkert koma fram um það í gögnum málsins, að um sambærilegar stöður hafi verið að ræða né að stefnandi hafi í umsóknum sínum getið um forgangsrétt sinn skv. 3. mgr. 14. gr. Telur stefndi, að stefnandi eigi engan rétt til skaðabóta vegna þessa þegar af þeirri ástæðu, að ekki hafi verið brotinn neinn réttur á honum. Þá bendir stefndi einnig gagnvart varakröfu á tómlæti, með því að ekki hafi verið höfð uppi krafa í líkingu við þessa á fimm ára tímabilinu. Þá hafi hann ekki höfðað mál þetta fyrr en að liðnu hálfu öðru ári eftir, að tímabilinu lauk.

– – –

Við munnlegan málflutning mótmælti stefndi skriflegri aðilaskýrslu stefnanda og taldi, að í henni fælist skriflegur málflutningur með sérstökum andsvörum við greinargerð stefnda. Krafðist stefndi þess, að stefnandi yrði víttur vegna þessa.

Niðurstaða.

Vegna málsins hafa farið fram skýrslutökur. Samtímis fóru fram skýrslutökur í málinu nr. E-6013/1994.

Stefnandi gaf aðilaskýrslu, og sömuleiðis gáfu skýrslur vitnin Björn Erlendsson tæknifræðingur, Jakob Björnsson orkumálastjóri, Haukur Tómasson, forstjóri vatnsorkudeildar Orkustofnunar, Guðný Þórsdóttir starfsmannastjóri, Gunnar Björnsson, fyrrverandi starfsmannastjóri, Þórólfur H.

Hafstað náttúrufræðingur, Erla Kristjánsdóttir tækniteiknari, Ingunn Sigurðardóttir gangavörður og Gunnar Johnsen verkfræðingur.

Í bréfi Orkustofnunar til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins, dags. 21. mars 1975, kemur fram, að stefnandi varð fastur starfsmaður Orkustofnunar 1. september 1974, en áður hafði hann starfað á Orkustofnun á tímakaupi rannsóknarmanna samtímis því, að hann stundaði nám í Háskóla Íslands á árunum 1971 til 1. september 1974.

Hinn 6. janúar 1977 gerði Orkustofnun ráðningarsamning við stefnanda. Í samningnum, sem upphaflega var tímabundinn til 31. janúar 1978, en síðan breytt í ótímabundinn samning, er ákvæði um, að gagnkvæmur uppsagnarfrestur skuli vera þrír mánuðir. Í samningi þessum segir m. a.: „Ákvæði samnings þessa um uppsagnarfrest gilda þó ekki um þá starfsmenn ríkisins, sem hófu störf fyrir 1. jan. 1975, án þess að samið hafi verið um sérstakan uppsagnarfrest, og starfað hafa hjá ríkinu samfellt síðan." Aðrir ráðningarsamningar hafa ekki verið lagðir fram. Stefnanda var sagt upp með þriggja mánaða fyrirvara, og fékk hann laun í uppsagnarfrestinum.

4. gr. laga nr. 38/1954 verður ekki skýrð svo, að óheimilt sé að ráða menn til starfa hjá ríkisstofnunum með tilteknum uppsagnarfresti. Þegar til þess er litið, að ráðningarsamningurinn frá 6. janúar 1977 var upphaflega tímabundinn samningur til eins árs, þykir ólíklegt, að stefnandi hafi fyrir 1. janúar 1975 verið ráðinn ótímabundið án gagnkvæms uppsagnarfrests. Verður lagt til grundvallar, að um vinnusamband stefnanda og Orkustofnunar hafi ráðningarsamningurinn frá 6. janúar 1977 gilt með gagnkvæmum þriggja mánaða uppsagnarfresti, og hafi því verið heimilt að segja stefnanda upp störfum með þriggja mánaða fyrirvara.

Stefnandi lét af störfum og fékk síðar greidd biðlaun og að lokum viðbótargreiðslur í samræmi við sátt, er gengið var frá. Við sáttargerðina var ekki gerður um það fyrirvari af hálfu stefnanda, að hann ætti frekari rétt á hendur stefnda eða að uppsögnin hefði verið ólögmæt.

Það, að stefnanda voru greidd biðlaun, mun byggjast á því, að staða hans hafi verið lögð niður, sbr. 14. gr. laga nr. 38/1954. Starfsemi Orkustofnunar var ekki lögð niður í heild, er stefnandi lét þar af störfum. Eðli máls samkvæmt voru þar áfram innt af hendi störf, sem stefnandi var vel hæfur til að sinna. Hins vegar er ljóst, að um áramót 1987-1988 fækkaði starfsmönnum, þótt jafnframt hafi verið fastráðnir aðilar, er áður voru ráðnir tímabundið. Hvað sem líður forgangsréttarákvæðum laga nr. 38/1954, verður ekki talið, að stefnandi hafi sýnt fram á, að skylt hafi verið að hafa hann áfram í vinnu. Þar að auki verður að líta svo á, að með viðtöku biðlauna og sáttargerðinni 29. apríl 1992 hafi stefnandi viðurkennt, að starfslok sín hafi verið

lögmæt og að hann hafi fengið þær bætur, er honum báru vegna þeirra. Í skjölum málsins kemur fram, að stefnanda var, a. m. k. þá er hann sendi umboðsmanni Alþingis kvörtun 31. júlí 1990, kunnugt um, að ráðið hefði verið í stöður eða stöðugildi, sem stefnandi og fleiri, er sagt var upp, höfðu gegnt.

Stefnandi sótti um fáein störf hjá ríkinu þann tíma, er hann átti forgang skv. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 38/1954. Mun stefnandi ekki hafa vísað til þessa forgangsréttar síns í umsóknum sínum. Málið er ekki reifað með þeim hætti, að unnt sé að leysa efnislega úr um það, hvort brotinn hafi verið réttur á stefnanda, en til þess yrði að sýna fram á, að stefnandi hafi verið a. m. k. jafnhæfur þeim, er ráðinn var hverju sinni. Er raunar ekki í öllum tilvikum ljóst af skjölum málsins nafn þess, er ráðinn var. Á sama hátt er málið ekki reifað nægilega um það, hverjir voru ráðnir til starfa hjá Orkustofnun um áramót 1987-1988, eða gögn um hæfni þeirra lögð fram.

Í skjölum málsins kemur fram, að á þeim tíma, sem stefnandi átti forgang samkvæmt 2. mgr. 14. gr. laga nr. 38/1954, voru auglýst sex störf hjá Orkustofnun. Aðeins eitt þessara starfa var auglýst með lögboðnum hætti, þ. e. í Lögbirtingablaðinu. Stefnandi sótti ekki um störf þessi.

Samkvæmt framansögðu verður niðurstaða málsins sú, að uppsögn stefnanda úr starfi hafi ekki verið ólögmæt og hann ekki sýnt fram á, að brotið hafi verið gegn rétti hans skv. 2. mgr. 14. gr. laga nr. 38/1954 við ráðningarslitin eða síðar. Verður stefndi því sýknaður af kröfum hans.

Rétt er, að málskostnaður falli niður. Stefnandi hefur gjafsókn, og ber því að greiða allan gjafsóknarkostnað hans úr ríkissjóði, þ. m. t. málflutningslaun lögmanns hans, en þau verða með hliðsjón af umfangi málsins og vinnuframlagi við þessa síðari meðferð málsins ákveðin 250.000 kr. Hefur þá ekki verið tekið tillit til virðisaukaskatts.

Stefndi krafðist þess við aðalmeðferð málsins, að stefnandi og lögmaður hans yrðu víttir fyrir framlagningu aðilaskýrslu stefnanda á dskj. 46, en hún var lögð fram við fyrirtöku málsins 19. desember 1994. Aðilaskýrsla þessi er vélrituð og er samtals tólf blaðsíður. Þar er að miklu leyti að finna andsvör stefnanda við greinargerð stefnda í málinu, en þar eru einungis stuttlega rakin atvik málsins. Þó að framlagning skýrslu þessarar sé ekki í samræmi við heimild 1. mgr. 48. gr. laga nr. 91/1991, þykir ekki rétt, að aðilar eða málflytjendur séu víttir í dómum fyrir störf sín við flutning málsins, og til þess er engin lagaheimild. Þá er ekki heimilt að ákvarða hér réttarfarssekt skv. 135. gr. laga nr. 91/1991.

Auður Þorbergsdóttir héraðsdómari kveður upp dóm þennan.

D ó m s o r ð:

Stefndi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, skal vera sýkn af kröfum stefnanda, Björns Jónassonar, í máli þessu.

Málskostnaður fellur niður.

Gjafsóknarkostnaður stefnanda greiðist úr ríkissjóði, þ. m. t. málflutningslaun Björgvins Þorsteinssonar hrl., 250.000 kr.
